

V Bruseli 31. 1. 2019
COM(2019) 37 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

**Výročná správa o vykonávaní nástrojov Európskej únie na financovanie vonkajšej
činnosti v roku 2017**

{SWD(2019) 12 final}

GLOBALNE ZÁVÄZKY

Európska únia (EÚ) podporuje zjednotený prístup, ktorý spája všetky dostupné nástroje z EÚ a jej členských štátov s cieľom pracovať na dosiahnutí čoraz mierovejšieho a prosperujúcejšieho sveta. V roku 2017 Európa a svet stále čelili veľkým výzvam. EÚ reagovala komplexne a využívala celý rozsah svojich politík a nástrojov zahŕňajúcich opatrenia v oblasti diplomacie, bezpečnosti, financií, obchodu, rozvojovej a humanitárnej pomoci. Súčasťou prijatých krízových opatrení bola podpora zameraná na všetky hlavné aktuálne krízové situácie na celom svete vrátane aktivít v desiatich „najmenej mierumilovných“ krajinách¹.

EÚ ako silnejší globálny aktér

V priebehu roka 2017 sa začala v plnom rozsahu vykonávať Globálna stratégia pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku Európskej únie (ďalej len „EGS“)². V rámci EGS sa stanovujú hlavné záujmy a zásady angažovanosti EÚ a poskytuje sa vízia dôveryhodnejšej a zodpovednejšej EÚ, ktorá je schopná pohotovejšie reagovať vo svete.

EÚ pokračovala v odstraňovaní existujúcej vysokej miery zraniteľnosti v dôsledku humanitárnej krízy, sucha a neistoty, pričom financovala operácie za viac ako 2,2 miliardy EUR vo viac ako 90 krajinách mimo EÚ. EÚ a jej členské štáty sú naďalej celosvetovo najväčším darcom humanitárnej pomoci.

EÚ a jej členské štáty sú najväčším darcom oficiálnej rozvojovej pomoci (ďalej len „ODA“), keďže celosvetovo poskytujú viac ako polovicu ODA. V roku 2017 iba samotná Európska komisia vyplatila v rámci ODA 13,34 miliardy EUR.

Vykonávanie EGS v oblasti bezpečnosti a obrany bolo rýchle a prinieslo významné výsledky v podobe práce na koordinovanom výročnom preskúmaní v oblasti obrany (CARD)³, zriadenia útvaru pre plánovanie a vedenie vojenských operácií (MPCC)⁴, vykonávania akčného plánu v oblasti európskej obrany a spoločného vyhlásenia EÚ – NATO a dohody o stálej štruktúrovanej spolupráci (PESCO)⁵.

V EGS sa uznáva dôležitosť medzinárodného systému založeného na multilateralizme. EÚ a Organizácia Spojených národov (ďalej len „OSN“) sú nenahraditeľnými partnermi pri dosahovaní mieru a bezpečnosti. Prelomová trojstranná spolupráca Africkej únie (AÚ), EÚ a OSN týkajúca sa Líbye a migrácie má za cieľ vydláždžiť cestu pre posilnenú spoluprácu na širšej mierovej a bezpečnostnej agende. Aj podpora poskytovaná spoločným ozbrojeným silám skupiny G5 Sahel ukazuje význam investovania do regionálnych bezpečnostných partnerstiev po celom svete.

Európsky konsenzus o rozvoji, vykonávanie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj

V júni 2017 bol podpísaný nový Európsky konsenzus o rozvoji⁶ v rámci spoločného vyhlásenia maltského predsedníctva v mene Rady a členských štátov, Parlamentu, Komisie a vysokej predstaviteľky Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku. Tento nový konsenzus je

¹ Globálny mierový index (GPI) 2017, Inštitút pre ekonomiu a mier.

² <https://europa.eu/globalstrategy/en/global-strategy-foreign-and-security-policy-european-union>

³ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/36453/coordinated-annual-review-defence-card_sk

⁴ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/27763/military-planning-and-conduct-capability-mpcc_sk

⁵ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/34226/permanent-structured-cooperation-pesco-factsheet_sk

⁶ https://ec.europa.eu/europeaid/policies/european-development-policy/european-consensus-development_en

odpoveďou EÚ na globálne trendy a výzvy v medzinárodnej spolupráci a rozvoji, pričom zosúladuje vonkajšiu činnosť EÚ s Agendou OSN 2030 pre udržateľný rozvoj a príslušnými cieľmi trvalo udržateľného rozvoja.

Konsenzus, štruktúrovaný okolo „piatich P“ tvoriacich Agendu 2030 (*People, Planet, Prosperity, Peace and Partnership* – ľudia, planéta, prosperita, mier a partnerstvo), presadzuje vyvážený a integrovaný prístup k ekonomickému, sociálnemu a environmentálnemu rozmeru trvalo udržateľného rozvoja.

Vonkajší investičný plán

V roku 2017 sa začal vykonávať ambiciózný vonkajší investičný plán EÚ (EIP)⁷, po tom, čo v septembri toho istého roku nadobudlo účinnosť nariadenie o Európskom fonde pre udržateľný rozvoj (EFSD). Pomocou finančných prostriedkov vo výške 4,1 miliardy EUR (2,6 miliardy EUR na kombinované financovanie a 1,5 miliardy EUR na záruky) je jeho cieľom mobilizovať investície v celkovej výške 44 miliárd EUR v Afrike a susedstve EÚ v rámci piatich investičných okien zahŕňajúcich oblasti: energia z udržateľných zdrojov a prepojitelnosť; financovanie mikropodnikov, malých a stredných podnikov; udržateľné poľnohospodárstvo, podnikanie vo vidieckych oblastiach a agropriemysel; udržateľné mestá; a digitalizácia pre rozvoj.

Prijatie vonkajšieho investičného plánu predstavuje prelomový moment pre vonkajšiu činnosť EÚ, pretože stimuluje zapojenie súkromného sektora do dosahovania výsledkov v kontexte širších globálnych politických cieľov.

Lepšia spolupráca s členskými štátmi EÚ

Európsky konsenzus o rozvoji sústreďuje úsilie EÚ o lepšiu spoluprácu s členskými štátmi pri vykonávaní Agendy 2030 na spoločné programovanie. Spájaním zdrojov a kapacít zvyšuje spoločné programovanie kolektívny vplyv a viditeľnosť európskej rozvojovej spolupráce a vonkajšej činnosti.

V máji 2017 dospelo nezávislé hodnotenie procesov spoločného programovania EÚ⁸ k záveru, že ich vykonávanie zvýšilo koordináciu medzi EÚ, členskými štátmi a ďalšími rozvojovými partnermi a posilnilo hlas a vplyv EÚ a členských štátov na úrovni krajín.

Na konci roka 2017 existovalo 23 dokumentov spoločného programovania, z ktorých sedem bolo dokončených v priebehu roka. Proces spoločného programovania prebiehal v ďalších 36 partnerských krajinách.

Súdržnosť politik v záujme rozvoja

Súdržnosť politik v záujme rozvoja (ďalej len „PCD“) si vyžaduje, aby EÚ zohľadňovala ciele rozvojovej spolupráce pri každom vykonávaní politik, ktoré by mohlo mať vplyv na rozvojové krajiny.

Komisia v roku 2017 naďalej podporovala PCD vrátane jej začlenenia do Európskeho konsenzu o rozvoji a zdôraznila jej významný prínos k dosahovaniu cieľov trvalo udržateľného rozvoja.

⁷ https://ec.europa.eu/europeaid/eu-external-investment-plan-factsheet_en

⁸ https://ec.europa.eu/europeaid/evaluation-eu-joint-programming-process-development-cooperation-2011-2015_en

GLOBALNÝ VPLYV

Afrika

Rok 2017 bol významným rokom pre strategické partnerstvo s Afrikou. V máji bolo prijaté spoločné oznámenie o novom impulze pre partnerstvo medzi EÚ a Afrikou⁹, po ktorom nasledoval 5. samit Africkej únie a EÚ, ktorý sa konal v novembri v Abidžane. Začali sa prípravy na nový vzťah s africkými, karibskými a tichomorskými štátmi s cieľom vytvoriť moderné, politické a ciele partnerstvo medzi rovnými nadväzujúce na Dohodu z Cotonou.

Počas roka 2017 bolo schválených 40 nových programov v troch regiónoch, na ktoré sa vzťahuje Núdzový trustový fond Európskej únie pre stabilitu a riešenie základných príčin neregulárnej migrácie a vysídľovania osôb v Afrike.

Región rozširovania

Kľúčovou politickou udalosťou v roku 2017 bola správa predsedu Junckera o stave Únie¹⁰, v ktorej opätovne potvrdil a zdôraznil jednoznačnú podporu EÚ pre perspektívu rozširovania na západnom Balkáne.

Európske susedstvo

V roku 2017 EÚ pokračovala v zavádzaní svojej revidovanej európskej susedskej politiky (ďalej len „ESP“) s cieľom dosiahnuť spoločné ciele stabilizovania krajín európskeho susedstva a rozvíjania prispôsobenejších partnerstiev. S Gruzínskom a Moldavskom boli uzavreté revidované programy pridruženia a účinnosť nadobudla dohoda o pridružení s Ukrajinou vrátane prehĺbenej a komplexnej zóny voľného obchodu. S Arménskom bola uzavretá a podpísaná dohoda o komplexnom a posilnenom partnerstve. Samit Východného partnerstva, ktorý sa konal v novembri, poskytol usmernenie pre budúcu regionálnu spoluprácu založené na „20 cieľoch do roku 2020“¹¹.

Programy EÚ naďalej podporovali hospodársky, sociálny, kultúrny a politický rozvoj krajín južného susedstva vrátane tých, ktoré prijímajú utečencov zo Sýrie.

S Alžírskom a Egyptom boli dohodnuté priority partnerstva na obdobie 2017 – 2020 a dosiahol sa pokrok pri identifikácii podobných spoločných priorít s Arménskom, Tuniskom, Palestínou, Azerbajdžanom a Bieloruskom.

V máji 2017 bolo prijaté spoločné oznámenie o vývoji v susedstve a preskúmaní vykonávania ESP¹².

Ázia, Stredná Ázia a Tichomorje

19. samit EÚ – Čína v júni 2017, ako aj samit EÚ – India v októbri preukázali spoločný záväzok riešiť globálne a regionálne problémy, akými sú napríklad zmena klímy a bezpečnostné hrozby. V priebehu roka 2017 EÚ podpísala politické dohody týkajúce sa rôznorodých oblastí spolupráce s Austráliou a Novým Zélandom.

EÚ bola intenzívne zapojená do riešenia utečeneckej krízy Rohingov v Bangladéši a Mjanmarsku/Barme a zintenzívnila svoje humanitárne úsilie, keď spoluorganizovala darcovskú konferenciu OSN v októbri a poskytla najväčší darcovský záväzok.

⁹ JOIN(2017) 17 final zo 4. mája 2017.

¹⁰ http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-17-3165_sk.htm

¹¹ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/20_deliverables_for_2020.pdf

¹² JOIN(2017) 18 final z 18. mája 2017.

Latinská Amerika a Karibik

V roku 2017 bol dosiahnutý pokrok v rokovaníach s juhoamerickým obchodným združením MERCOSUR o bilaterálnej regionálnej dohode o pridružení a v novembri prebiehalo predbežné vykonávanie dohody o politickom dialógu a spolupráci s Kubou. Na začiatku roka nadobudla účinnosť mnohostranná obchodná dohoda s Ekvádorom.

V roku 2017 sa EÚ usilovala presunúť zameranie svojej spolupráce s krajinami Latinskej Ameriky a Karibiku na rozmanitejší model, v ktorom budú mať poprednú úlohu investície, výskum a inovácie, vzdelávanie a digitálna agenda.

ĽUDIA

Ľudský rozvoj

Ústrednými témami rozvojovej politiky EÚ sú odstránenie chudoby (1. cieľ trvalo udržateľného rozvoja), riešenie nerovností a diskriminácie (10. cieľ trvalo udržateľného rozvoja) a dodržiavanie zásady „nikoho nevynechať“.

Prispievaním ku globálnym iniciatívam, akými sú napríklad Globálny fond pre boj proti AIDS, tuberkulóze a malárii (GFATM), Aliancia pre vakcíny (GAVI), Globálne partnerstvo pre vzdelávanie (ďalej len „GPE“) a Vzdelávanie nepočká, sa zabezpečilo, že EÚ zohrala dôležitú úlohu pri formovaní medzinárodnej politickej agendy v zdravotnej starostlivosti (3. cieľ trvalo udržateľného rozvoja) a vzdelávaní (4. cieľ trvalo udržateľného rozvoja). V rámci týchto iniciatív sa pomohlo 11 miliónom ľudí s liečbou HIV na záchranu života, vyliečilo sa 17,4 milióna prípadov tuberkulózy a distribuovalo sa 795 miliónov posteľných sietí proti hmyzu na prevenciu malárie. Vďaka podpore EÚ pre GPE bolo v roku 2015 v základných školách v partnerských krajinách o 72 miliónov detí viac ako v roku 2002.

Prostredníctvom programu Erasmus+ EÚ pomohla partnerským krajinám zvýšiť zamestnateľnosť jednotlivcov. V roku 2017 bolo študentom a zamestnancom poskytnutých viac ako 40 500 individuálnych grantov na podporu mobility, pričom viac ako polovica z nich pomohla krajinám európskeho susedstva a krajinám zapojeným do procesu rozširovania. Navyše približne 350 medzinárodných účastí v kolaboratívnych projektoch programu Horizont 2020 bolo podporených 40 miliónmi EUR z finančných prostriedkov EÚ.

Po prijatí záverov Rady z mája 2017 o strategickom prístupe EÚ k medzinárodným kultúrnym vzťahom¹³ sa obnovil dôraz na kultúrny rozmer rozvoja a medzinárodnej spolupráce.

Rodová rovnosť a posilnenie postavenia žien

EÚ a jej členské štáty sú stále globálnymi lídrami pri presadzovaní rodovej rovnosti a posilňovaní postavenia žien a dievčat (5. cieľ trvalo udržateľného rozvoja). Prvá správa o vykonávaní akčného plánu EÚ pre rodovú rovnosť na roky 2016 – 2020¹⁴ bola uverejnená v roku 2017¹⁵.

¹³ Spoločné oznámenie „Stratégia EÚ pre medzinárodné kultúrne vzťahy“, JOIN(2016) 29 final z 8. júna 2016; závery Rady 9635/17.

Komisia pozorne sleduje vývoj v rodovej rovnosti a boji proti rodovo motivovanému násiliu v regióne rozširovania. Tieto problémy sa riešia aj počas prístupových rokovaní a procesu stabilizácie a pridruženia, ktoré boli vykázané v balíku týkajúcom sa rozširovania za rok 2017¹⁶.

Iniciatíva Spotlight zameraná na rodovo motivované násilie

V roku 2017 bola spustená iniciatíva Spotlight¹⁷, nové partnerstvo EÚ a OSN s cieľom odstrániť všetky formy násilia páchaného na ženách a dievčatách. Cieľom tejto iniciatívy, podporenej z EÚ sumou 500 miliónov EUR, je dosiahnuť transformačnú zmenu na regionálnej úrovni so zameraním predovšetkým na Áziu, Tichomorie, Afriku (najmä subsaharskú Afriku), Latinskú Ameriku a Karibik.

Migrácia, nútené vysídľovanie a azyl

Migrácia a mobilita boli naďalej na popredných miestach agendy EÚ, pričom do centra pozornosti sa dostala trasa cez centrálnu Stredozemie ako hlavná výzva. Líbya zostala hlavnou krajinou odchodu smerom do EÚ. Nástroj pre utečencov v Turecku naďalej riešil potreby utečencov a hostiteľských komunít v krajine, pričom Komisia viazala v roku 2017 na tento účel 3 miliardy EUR.

Na západnom Balkáne má EÚ vedúcu úlohu pri zjednocovaní reakcií na záležitosti týkajúce sa utečencov a migrácie.

Riadenie zmiešanej migrácie v Líbyi

Komisia v roku 2017 rýchlo reagovala na odporúčania spoločného oznámenia „Migrácia na trase cez centrálnu Stredozemie. Riadenie tokov, záchrana životov“¹⁸, ktoré bolo zverejnené v januári. Urýchlene bol vypracovaný program v hodnote 90 miliónov EUR na poskytnutie ochrany a pomoci tým, ktorí ju potrebujú v Líbyi, a podpory na stabilizovanie hostiteľských komunít.

Potravinová a výživová bezpečnosť

Celosvetový hlad a nedostatočná potravinová a výživová bezpečnosť boli v roku 2017 na vzostupe a počet ľudí trpiacich hladom vzrástol o ďalších 38 miliónov ľudí. Podľa Celosvetovej správy o potravinových krízach¹⁹, ktorá bola vydaná v marci, sa viac ako 108 miliónov ľudí nachádza v potravinovej kríze a v niekoľkých problémových oblastiach existuje riziko hladomoru.

Snahy EÚ prispieť k 2. cieľu trvalo udržateľného rozvoja vyústili do cielenej tematickej a bilaterálnej podpory zameranej najmä na riešenie nestability a núdzových situácií v rôznych krajinách, pričom bolo pridelených 140 miliónov EUR v súčinnosti so 750 miliónmi EUR na zabránenie hladomoru v štyroch krajinách považovaných za rizikové: Somálsko, Južný Sudán, Jemen a Nigéria.

¹⁴ Spoločný dokument SWD(2015) 182 final z 21. septembra 2015, „Rodová rovnosť a posilnenie postavenia žien: Ako môžu vonkajšie vzťahy EÚ v období 2016 – 2020 zmeniť život dievčat a žien“, po ktorom nasledovali závery Rady 13201/15, 26. októbra 2015.

¹⁵ <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10102/2017/EN/SWD-2017-288-F1-EN-MAIN-PART-1.PDF>

¹⁶ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-3342_sk.htm

¹⁷ https://ec.europa.eu/europeaid/sectors/human-rights-and-democratic-governance/gender-equality/spotlight-initiative_en

¹⁸ JOIN(2017) 4 final z 25. januára 2017.

¹⁹ https://ec.europa.eu/europeaid/global-report-food-crises-2017_en

PLANÉTA

Zmena klímy

Zmena klímy (13. cieľ trvalo udržateľného rozvoja) je naďalej hlavnou hrozbou, ktorá ovplyvňuje globálny trvalo udržateľný rozvoj. Karibský región bol v roku 2017 zasiahnutý niekoľkými silnými hurikánmi, čo poukazuje na vplyv častejších extrémnych prejavov počasia. EÚ podporuje iniciatívu globálneho rámca pre znižovanie rizika katastrof, prostredníctvom ktorej boli uskutočnené posúdenia potrieb po katastrofe (PDNA), a pomohla doručiť do karibskej oblasti rýchlu pomoc po zásahu hurikánov.

Adaptácia na zmenu klímy je hlavnou prioritou pre väčšinu rozvojových krajín, najmä pre malé ostrovné rozvojové štáty a najmenej rozvinuté krajiny, a hlavná iniciatíva Globálnej aliancie EÚ proti zmene klímy (GCCA+) sa naďalej na ne zameriavala ako na prvoradých príjemcov.

EÚ sa angažovala aj s krajinami skupiny G20 pri podpore realizovania vnútroštátne stanovených príspevkov na samite COP 21.

Životné prostredie a trvalo udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi

Prírodný kapitál vrátane úrodnej pôdy, vodných zdrojov, lesov, populácie rýb a biodiverzity, je základom hospodárstiev mnohých partnerských krajín a hlavným zdrojom obživy obyvateľov. Trvalo udržateľné hospodárenie s prírodným kapitálom a jeho ochrana sú nevyhnutné na naplnenie Agendy 2030 (vrátane 6., 12., 14. a 15. cieľa trvalo udržateľného rozvoja).

V decembri sa EÚ intenzívne angažovala na 3. zasadnutí Environmentálneho zhromaždenia OSN v Nairobi na tému „Na ceste k planéte bez znečistenia“. EÚ bola aktívna aj pri ochrane oceánov, keď sa zúčastnila konferencie OSN o oceánoch zameranej na realizáciu 14. cieľa trvalo udržateľného rozvoja, ktorá sa konala v júni 2017 v New Yorku, a v októbri zorganizovala konferenciu Náš oceán vo Vallette.

Keďže živobytie 1,6 miliardy ľudí je závislé od lesov, EÚ sa aktívne zapája do trvalo udržateľného obhospodarovania lesov. Pokrok bol dosiahnutý pri vykonávaní akčného plánu EÚ pre vynútiteľnosť práva, správu a obchod v lesnom hospodárstve (FLEGT)²⁰. S Hondurasom a Guyanou boli uzavreté dohody o dobrovoľnom partnerstve (DDP). V roku 2017 EÚ úspešne viedla aj uľahčenie partnerstva v oblasti lesov povodia rieky Kongo.

Životné prostredie a prírodné zdroje v susedstve

Životné prostredie a trvalo udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi je prioritou v južnom a východnom susedstve. Pri podpore iniciatív zahŕňajúcich hospodárenie s vodami, odstraňovanie znečistenia a cezhraničnú spoluprácu sa opatrenia EÚ posunuli k vytváraniu obehového, nízkouhlíkového hospodárstva, ktoré efektívne využíva zdroje.

Udržateľná energetika

V pracovnom dokumente útvarov Komisie o posilnení rozvoja²¹, ktorý bol vydaný v decembri 2017, sa preukázalo, ako spolupráca v oblasti energie z udržateľných zdrojov prispieva k vykonávaniu Európskeho konsenzu o rozvoji. V roku 2017 EÚ začala akcie na zabezpečenie energie pre Afriku²².

²⁰ <http://www.euflegt.efi.int/flegt-action-plan>

²¹ SWD(2017) 482 final z 15. decembra 2017.

²² https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/factsheet-5-energise-africa_en.pdf

Projekt EU4Energy vo východnom susedstve podporil reformy v sektore energetiky. Na samite s krajinami západného Balkánu v Terste v júli 2017 bol schválený balík návrhov v oblasti prepojenosti zahŕňajúci granty EÚ vo výške 194 miliónov EUR, ktoré podnikia investície vo výške 500 miliónov EUR do regionálnych projektov na zlepšenie dopravných a energetických prepojení.

Energia z obnoviteľných zdrojov v Afrike

Na konci roka 2017 Zambia, Benin, Pobrežie Slonoviny a Nigéria prideliť spolu 85 miliónov EUR na iniciatívu na financovanie elektrifikácie (ElectriFI) pre projekty, ktorých cieľom je poskytnúť pripojenie do elektrickej siete 452 000 nových domácností, vygenerovať ďalších 88 MW novej energie z obnoviteľných zdrojov a znížiť emisie približne o 200 000 ton ekvivalentu CO₂ ročne.

PROSPERITA

Spolupráca so súkromným sektorom

EÚ v roku 2017 zaviedla nový prístup k dosahovaniu trvalo udržateľného a inkluzívneho rozvoja zameraný na zapojenie súkromného sektora²³. Platforma Udržateľné podnikanie pre Afriku (SB4A) prepojená s vonkajším investičným plánom by mohla vytvoriť fórum, v rámci ktorého by súkromný sektor mohol identifikovať investičné obmedzenia (príspevok k 8. cieľu trvalo udržateľného rozvoja).

V novembri 2017 EÚ prijala novú stratégiu na pomoc obchodu „Dosahovanie prosperity prostredníctvom obchodu a investícií“²⁴, pričom využila skúsenosti z desiatich rokov intervencií EÚ. Táto stratégia zdôrazňuje podporu partnerským krajinám a ich priemyselným odvetviam, aby prešli na produkty a služby s vyššou pridanou hodnotou a využili potenciál intraregionálneho obchodu, ako aj obchodu s EÚ.

Poľnohospodársky rast

Živobytie dvoch tretín chudobných ľudí na svete závisí od poľnohospodárstva, pričom mnohé rozvojové krajiny sú stále veľmi závislé od obchodu len s niekoľkými komoditami.

EÚ podporuje akcie zamerané na správu pôdy približne v 40 krajinách s celkovým rozpočtom takmer 240 miliónov EUR. V Peru a Hondurase akcie financované EÚ chránia majetkové práva domorodých obyvateľov k pôde a zabezpečujú im základný majetok (príspevok k 2. cieľu trvalo udržateľného rozvoja).

AgriFI podporuje sektor fazule

V roku 2017 sa začalo realizovať niekoľko programov v rámci iniciatívy na financovanie poľnohospodárstva (AgriFI)²⁵ vrátane analýzy hodnotového reťazca sektora zelenej fazule v Keni, z ktorej vyplynulo, že táto investícia zlepšila živobytie približne 52 000 drobných poľnohospodárov.

Infraštruktúra, mestá a digitalizácia

Pokrok v Agende 2030 si vyžaduje vybudovanie odolnej infraštruktúry, podporu inkluzívnej a trvalo udržateľnej industrializácie a podporu inovácií (9. cieľ trvalo udržateľného rozvoja).

²³ https://ec.europa.eu/europeaid/sectors/economic-growth/private-sector-development/funding_en

²⁴ COM(2017) 667 final z 13. novembra 2017.

²⁵ <https://www.edfi.eu/facility/agrifi/>

EÚ pomohla koordinovať agendu spoločnej infraštruktúry Afriky a EÚ a angažovala sa v predstavenstve programu africkej dopravnej politiky, ktorý podporuje politiku a stratégiu pre africké vlády a regionálne hospodárske spoločenstvá.

Rýchla urbanizácia, najmä v Ázii a Afrike, prináša veľké výzvy pre rozvoj. V roku 2017 sa rozvíjal program medzinárodnej spolupráce mestských oblastí (IUC)²⁶, ktorým sa zabezpečuje šírenie najlepších postupov medzi mestami EÚ a mestami v strategických partnerských krajinách, napríklad v Indii a Číne. Okrem toho bolo do vonkajšieho investičného plánu začlenené konkrétne investičné okno pre trvalo udržateľné mestá (11. cieľ trvalo udržateľného rozvoja).

Dohovor primátorov a starostov EÚ vo východnom susedstve

Iniciatíva EÚ „Dohovor primátorov a starostov“ podporuje obce v Arménsku, Azerbajdžane, Bielorusku, Gruzínsku, Moldavsku a na Ukrajine pri realizovaní záväzkov v oblasti energetiky a klímy. Poskytovaním cielených grantov na projekty prispieva EÚ k ich cieľu znížiť emisie CO₂ do roku 2030 o 30 %. Dohovor primátorov a starostov podpísalo viac ako 300 obcí v regióne Východného partnerstva.

Realizácia digitálnych akcií naplánovaných v dokumente SWD o stratégii Digital4Development²⁷ na rok 2017 zahŕňala projekty infraštruktúry optickej siete, zlepšenie zabezpečenia a odolnosti kritickej informačnej infraštruktúry a sietí a podporu univerzálneho, dostupného a cenovo prístupného širokopásmového pripojenia v celej Afrike.

MIER

Demokracia, ľudské práva, dobrá správa vecí verejných

EÚ opätovne potvrdila svoju bezpodmienečnú podporu demokracie, ľudských práv a dobrej správy vecí verejných na celom svete (16. cieľ trvalo udržateľného rozvoja), pričom súčasne potvrdila svoju ústrednú globálnu úlohu prostredníctvom osobitného európskeho nástroja pre demokraciu a ľudské práva (EIDHR).

Počas roka 2017 pokračovalo vykonávanie akčných plánov pre ľudské práva a demokraciu. Prvá správa o vykonávaní bola vypracovaná v júni 2017²⁸. Podpora delegácií EÚ prebiehala prostredníctvom dvoch nástrojov: Support4Democracy, ktorého cieľom je budovanie kapacít v oblasti podpory demokracie a Media4Democracy, ktorého cieľom je budovanie kapacít v oblasti slobody prejavu. V septembri prebiehala globálna kampaň EU4Democracy.

Prístup „najskôr základné otázky“ v procese rozširovania

Prístup „najskôr základné otázky“ (*fundamentals first*) zostáva jedným z princípov politiky rozširovania, ktorým sa zabezpečuje, aby krajiny na začiatku procesu pristupovania uprednostňovali reformy v takých oblastiach, akými sú právny štát a základné práva, demokratické inštitúcie a reforma verejnej správy.

²⁶ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/cooperate/international/pdf/iuc_leaflet_en.pdf

²⁷ SWD(2017) 157 final z 2. mája 2017.

²⁸ SWD(2017) 254 final z 27. júna 2017.

V marci boli prijaté usmernenia pre presadzovanie a ochranu práv dieťaťa²⁹, ktorými sa stanovuje celková stratégia EÚ a ich cieľom je zabezpečiť, aby politiky a akcie EÚ podporovali posilňovanie systémov partnerských krajín vrátane ochrany detí.

Podpora reformy súdnictva v Tunisku

V roku 2017 EÚ obnovila svoju podporu sektora súdnictva v Tunisku, keď schválila tretiu fázu programu *Programme d'Appui à la Réforme de la Justice III* (70 miliónov EUR) v spolupráci s Radou Európy. Tento program posilní nezávislosť a neustrannosť súdnictva a súčasne rozšíri prístup občanov k spravodlivosti.

Odolnosť a nestabilita

V roku 2017 spoločné oznámenie o strategickom prístupe k odolnosti³⁰ umožnilo EÚ prijať rozšírený viacsektorový záväzok týkajúci sa odolnosti. Pilotný proces v šiestich krajinách (Čad, Irak, Mjanmarsko/Barma, Nigéria, Sudán, Uganda) poslúžil na vyskúšanie širších humanitárnych/rozvojových/mierových súvislostí.

Počas roku 2017 sa práca na odolnosti a riešení nestability zameriavala na štyri oblasti: posilnenie rámca odolnosti; rozvoj integrovaného prístupu k vonkajším konfliktom a krízam postavený na existujúcom komplexnom prístupe; posilnenie významu odolnosti v konfliktoch a krízach; a podpora medzinárodného dialógu pre budovanie mieru a štátu (IDPS) pod vedením samotných nestabilných krajín.

Bezpečnosť

Rok 2017 opäť dokázal kľúčovú úlohu EÚ v oblasti bezpečnosti. V decembri 2017 nadobudla účinnosť zmena nariadenia o nástroji na podporu stability a mieru týkajúca sa budovania kapacít na podporu bezpečnosti a rozvoja (CBSD)³¹. Tento dôležitý politický vývoj umožňuje, aby EÚ za jasne vymedzených okolností spolupracovala s vojenskými aktérmi pri dosahovaní rozvojových cieľov.

Nástroj na podporu stability a mieru prispel k sprevádzaniu pokojných politických transformácií, aké sa uskutočnili napríklad v Keni alebo Gambii, a naďalej podporoval kolumbijský mierový proces, ako aj kosovsko-srbský dialóg, mediačné iniciatívy v regióne delty rieky Niger v Nigérii, medzi komunitami Tebouov a Tuarégov v Nigeri a medzi Guatemalou a Belize. Nové akcie v Afganistane, Bosne a Hercegovine, Kosove³², Líbyi, Nigeri a Somálsku priamo doplnili prácu misií spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (ďalej len „SBOP“).

V kombinácii s prebiehajúcimi programami v Stredoafrickej republike, Gruzínsku, Mali a na Ukrajine nástroj na podporu stability a mieru priamo doplnil 12 zo 16 prebiehajúcich misií SBOP.

Misie SBOP na celom svete

Medzi 16 misií a operácií SBOP patria tri výkonné vojenské operácie (SOPHIA, ATALANTA a EUFOR ALTHEA) a tri nevýkonné vojenské výcvikové misie (výcvikové misie EÚ v Stredoafrickej republike, Mali a Somálsku). Súčasťou je aj jedna výkonná civilná misia [misia EÚ na podporu právneho štátu (EULEX) v Kosove], jedna civilná pozorovateľská misia [pozorovateľská misia EÚ (EUMM) v Gruzínsku], opatrenie na budovanie dôvery (CBM) [pomocná misia Európskej únie pre integrované

²⁹ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu_guidelines_rights_of_child_2017.pdf

³⁰ JOIN(2017) 21 final zo 7. júna 2017.

³¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/2306 z 12. decembra 2017.

³² Týmto označením nie sú dotknuté pozície k štatútu a označenie je v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244(1999) a so stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova.

riadenie hraníc (EUBAM) v Rafahu], štyri misie na budovanie kapacít – policajná misia EÚ na palestínskych územiach (EUROPOL COPPS), misie EÚ na budovanie kapacít (CAP) v Somálsku, Mali a Nigeri a dve poradné misie (EUAM Ukraine a EUAM Iraq).

Záver Rady o vonkajšej činnosti EÚ v oblasti boja proti terorizmu, prijaté v júni 2017³³, ešte viac posilňujú sieť protiteroristických odborníkov v delegáciách EÚ a umožňujú väčšiu súdržnosť medzi vnútornými a vonkajšími činnosťami v oblasti bezpečnosti posilnením úlohy agentúr pre spravodlivosť a vnútorné veci vo vzťahu k tretím krajinám.

Pokiaľ ide o spoluprácu EÚ a NATO, zaoberala sa vykonávaním prvého spoločného súboru návrhov (42 akcií) dohodnutých v rámci spoločného vyhlásenia z júla 2016. V decembri 2017 obe Rady schválili spoločný súbor nových návrhov, ktorý pozostáva z ďalších 32 akcií a rozširuje spoluprácu na kľúčové oblasti, akými sú boj proti terorizmu, ženy, mier a bezpečnosť a vojenská mobilita.

Stabilita

EÚ podporuje stabilizačné akcie v Líbyi so zameraním na obnovu kľúčovej infraštruktúry, humanitárne odmiňovanie a budovanie národného konsenzu prostredníctvom mediačnej podpory.

V marci bol prijatý dokument „Prvky stratégie EÚ pre Sýriu: posilnenie úsilia o budovanie mieru“³⁴, v ktorom boli stanovené hlavné ciele činnosti EÚ na pomoc so skončením vojny a podporu skutočnej politickej transformácie.

Jadrová bezpečnosť

Nástroj spolupráce v oblasti jadrovej bezpečnosti prispieva prostredníctvom svojho viacrozmerného prístupu zahrňajúceho jadrovú bezpečnosť, zdravie, životné prostredie a súvisiace záležitosti k mnohým kľúčovým oblastiam Európskeho konsenzu o rozvoji vrátane kľúčových prioritných akcií na Ukrajine, v Strednej Ázii a v Iráne.

Mier a prosperita v Iráne

Nástroj spolupráce v oblasti jadrovej bezpečnosti bol dôležitý pri praktickom realizovaní diplomatickej dohody s Iránom, a to spoločného komplexného akčného plánu, ktorý predstavuje míľnik pre medzinárodné nešírenie zbraní a výrazne prispieva k mieru v regióne. Prvý projekt podporujúci iránsky jadrový regulačný orgán sa začal realizovať v júli 2017.

PARTNERSTVÁ

Spolupráca s občianskou spoločnosťou, komunitou darcov a medzinárodnými organizáciami

Hlavným prvkom pre úspech Agendy 2030 je posilniť prostriedky vykonávania a oživiť globálne partnerstvo pre trvalo udržateľný rozvoj (17. cieľ trvalo udržateľného rozvoja).

EÚ a OSN sú nenahraditeľnými partnermi pri dosahovaní mieru a bezpečnosti. V roku 2017 sa EÚ naďalej zapájala do procesov OSN týkajúcich sa rozvoja, vrátane politického fóra na vysokej úrovni a fóra o financovaní rozvoja.

³³ <http://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2017/06/19/conclusions-counterterrorism/>

³⁴ JOIN(2017) 11 final zo 14. marca 2017.

EÚ ďalej posilnila svoju spoluprácu s organizáciami občianskej spoločnosti. S platformami občianskej spoločnosti bolo realizovaných dvadsaťtri rámcových partnerských dohôd. V roku 2017 bola uverejnená správa o spolupráci EÚ s občianskou spoločnosťou³⁵.

V roku 2017 sa uskutočnilo aj niekoľko dialógov o rozvojovej politike s darcami z krajín mimo EÚ vrátane Austrálie, Kanady, Japonska, Kórejskej republiky a USA.

Prostredníctvom nástroja partnerstva sa v roku 2017 ďalej formuloval a vykonával vonkajší rozmer vnútorných politík s prepojením rôznych oblastí politiky. Akcie sa týkajú globálnych výziev, ako sú zmena klímy a ochrana životného prostredia (napríklad čistá energia); medzinárodného rozmeru stratégie Európa 2020³⁶; zlepšenia prístupu k trhom a podpory obchodu, investícií a podnikateľských príležitostí pre európske podniky (s dôrazom najmä na MSP); a verejnej diplomacie.

Počas roka 2017 Komisia naďalej úzko spolupracovala s medzinárodnými partnermi, ako sú skupiny G7, G20, Svetová banka a Medzinárodný menový fond.

ZODPOVEDNOSŤ a VÝSLEDKY

Európska komisia monitoruje výsledky a podáva správy o výsledkoch akcií financovaných EÚ s partnermi na celom svete prostredníctvom rámca EÚ pre výsledky v oblasti medzinárodnej spolupráce a rozvoja.

Projekty a programy financované EÚ, ktoré boli ukončené od polovice roka 2016 do polovice roka 2017, prispeli k dosiahnutiu nasledujúceho výberu výsledkov:

ĽUDIA

Z **programov súvisiacich s výživou** malo prospech 1 492 000 žien v reprodukčnom veku a detí do päť rokov.

Do **primárneho vzdelávania** sa zapojilo 12 437 000 detí, do **sekundárneho vzdelávania** sa zapojilo 3 377 000 detí.

Pri 3 096 000 pôrodoch bol prítomný kvalifikovaný zdravotnícky personál, vďaka čomu sa **znížila úmrtnosť matiek**.

Bolo distribuovaných 136 000 000 posteľných sietí proti hmyzu ako **prevencia šírenia malárie**³⁷.

PLANÉTA

Spravovaných bolo 16 140 000 hektárov chránených oblastí s cieľom **zabezpečiť biologickú rozmanitosť** a chrániť prírodné dedičstvo.

Prístup k **službám poskytovania energie z udržateľných zdrojov** získalo 3 438 000 ľudí.

³⁵ <https://europa.eu/capacity4dev/policy-forum-development/documents/eu-cso-report-1>

³⁶ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_sk

³⁷ K tomuto výsledku prispela aj priebežná podpora, ktorú EÚ poskytuje Globálnemu fondu pre boj proti AIDS, tuberkulóze a malárii.

PROSPERITA

Práva k držbe pôdy si zabezpečilo 757 000 ľudí, vďaka čomu si vybudovali majetok a dosiahli **trvalo udržateľné živobytie v poľnohospodárstve**.

Prístup k **celoročne zjazdným cestám** získalo 1 844 000 ľudí.

Z programov odbornej prípravy a odborného vzdelávania alebo rozvoja zručností malo prospech 166 000 ľudí, čím sa zlepšila ich **zamestnateľnosť**.

MIER

Priamy prospech z **právnej pomoci**, ktorou sa zabezpečila rovnosť pred zákonom, malo 309 000 ľudí.

Z programov na podporu **civilného budovania mieru po skončení konfliktu a predchádzania konfliktom** malo priamy prospech 1 420 000 ľudí.